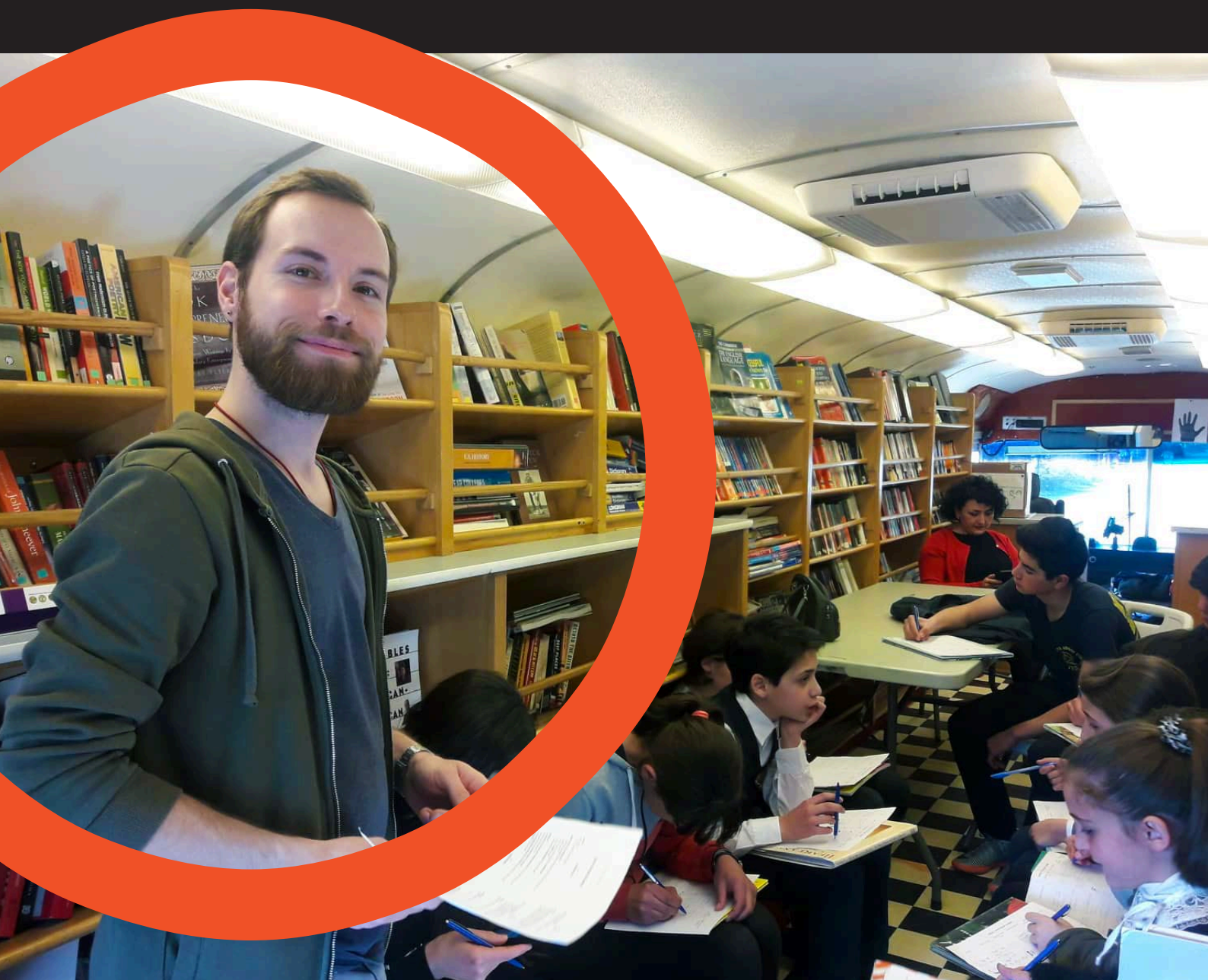

PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA

Pôsobenie slovenských rozvojových dobrovoľníkov a dobrovoľníčok v oblastiach ovplyvnených migráciou

Autorka: Dr. Božena Markovič Baluchová

Jún 2020

TVÁRE MIGRÁCIE

Autorka štúdie: Dr. Božena Markovič Baluchová, PhD.

(Platforma rozvojových organizácií – Ambrela v Bratislave, SR a Univerzita Palackého v Olomouci, ČR)

Grafické spracovanie: Michal Šandrej

Jazyková korektúra: Jana Vicenová

Spolupráca: tím Platformy rozvojových organizácií – Ambrela a tím ADRA Slovensko

Podakovanie: Veronika Zimová, Martin Pavelka, Anna Hruboňová, ADRA Slovensko

Titulná fotografia: archív Martina Pavelku

Zdroje ďalších fotografií v štúdií: archív Veroniky Zimovej, Martina Pavelku, Anny Hruboňovej, ADRA Slovensko

Tento projekt je financovaný
z prostriedkov Európskej únie

Tento dokument vznikol za finančnej podpory Európskej únie. Za obsah tohto dokumentu zodpovedá výlučne Platforma rozvojových organizácií – Ambrela a za žiadnych okolností ho nemožno považovať za názor Európskej únie.

Dokument je publikovaný v rámci projektu „SDGs and Migration – Multipliers and Journalists Addressing Decision Makers and Citizens in the EU“, ktorý sa realizuje vďaka programu Európskej únie pre vzdelávanie a zvyšovanie povedomia (Development Education and Awareness Raising – DEAR) a v rámci projektu „Budovanie riadiacich, koordinačných a implementačných kapacít aktérov v oblasti rozvojovej spolupráce, podporeného z prostriedkov SlovakAid“.

Pôsobenie slovenských rozvojových dobrovoľníkov a dobrovoľníčok v oblastiach ovplyvnených migráciou

Globálne alebo rozvojové dobrovoľníctvo sa v medzinárodnej komunite čoraz viac uznáva ako významný nástroj na prekonávanie výziev v oblasti medzinárodného rozvoja (vrátane riešenia problematiky migrácie). Je ho však ťažké definovať a ešte ťažšie merať, keďže jeho formy a spôsoby sa líšia naprieč hranicami aj kultúrami. Prípadovou štúdiou však možno prezentovať vybrané pozitívne príklady slovenskej dobrovoľníckej praxe a ich dosahy na celé komunity – ako v konkrétnych nízkopríjmových krajinách, tak aj doma.

Úvod: Dobrovoľníctvo rozvíja ľudský potenciál i sociálny kapitál

V súčasnosti sa meranie účasti a dosahov dobrovoľníctva zameriava najmä na dobrovoľníčenie založené na príslušnosti k nejakej konkrétnej organizácii, pričom sa opomínajú spontánne aktivity tohto druhu, vykonávané jednotlivcami a jednotlivkyňami priamo medzi ľuďmi.¹

V jednom sa možno zhodnúť: Rozvojové dobrovoľníctvo spočíva vo vykonávaní činnosti v prospech iných osôb alebo organizácií v nízkopríjmových krajinách, v minulosti označovaných za rozvojové, bez nároku na odmenu. Rozvojoví dobrovoľníci a dobrovoľníčky za svoju činnosť síce nedostávajú plat, majú však často hradené náklady na dopravu, stravu a ubytovanie – buď svojou vysielajúcou, alebo hosťiteľskou organizáciou, poprípade priamo konkrétnym donorm, ktorý vysielanie zastrešuje. Vyslaný mladý človek svojím dobrovoľníčením odovzdáva priamo v teréne svoju expertízu, kombináciu vedomostí, zručností aj skúseností, ale takisto v mieste svojho pôsobenia na oplátku veľa získava a rozvíja svoj potenciál.

¹ UNV, 2018: Current Estimates and Next Steps – The scope and scale of global volunteering

Na konkrétnom príklade členskej organizácie Platformy rozvojových organizácií Ambrela – ADRA Slovensko – ilustrujeme, ako sa jej vyslaným mladým ľuďom mení pohľad na globálne výzvy aj plány do budúcnosti. Načrtujeme, ako nadobúdajú dôležitý sociálny kapitál: nové kontakty, partnerstvá a kopec užitočných vedomostí, zručností a skúseností, pričom spolu s nimi rastú ako hostiteľské, prijímajúce organizácie, tak aj tá domovská, vysielajúca. Zároveň ukážeme, ako vyzerá zmiernenie nútenej migrácie konkrétnymi slovenskými dobrovoľníckymi projektmi, keď vyslaní mladí ľudia pracujú priamo s migrujúcimi komunitami, ktoré si hľadajú svoj nový domov.

Dobrovoľníčka Veronika Zimová vzdelávala sociálne vylúčené deti rodičov – navrátilcov v Albánsku, dobrovoľník Martin Pavelka pracoval na znovuzamestnateľnosti vnútorne presídlených osôb v Gruzínsku, no a ďalšia slovenská dobrovoľníčka, Anna Hruboňová, bola súčasťou vzdelávacieho centra pre najmenších sýrskych utečencov a utečenky v Libanone. Všetci traja boli pre svoje pôsobenie v zahraničí sami migrantmi a možno ich považovať za mladých ambasádorov našej kampane Tváre migrácie².

Veronika Zimová
dobrovoľníčka v ADRA Albánsko

Martin Pavelka
dobrovoľník v Small Projects
Istanbul a predtým v organizácii
For Better Future

Anna Hruboňová
dobrovoľníčka v ADRA Libanon

Spustenie oficiálneho programu rozvojového dobrovoľníctva v SR

Rôzne podoby globálneho alebo rozvojového dobrovoľníctva ako formy pomoci núdzným v zahraničí fungujú na Slovensku desaťročia, pričom medzi priekopnícke organizácie spomedzi členov Ambrely patria: eRko, SAVIO, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety a ďalšie. Na základe odporúčaní Ambrely (vtedy ešte pod názvom Platforma MVRO) z roku 2011³ však Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky (MZVEZ SR) spustilo začiatkom roku 2012 oficiálny, štátom dotovaný program na vysielanie juniorských aj expertných dobrovoľníkov a dobrovoľníčok do tzv. rozvojových krajín v rámci oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA) SR.

² Ambrela, 2019: Koľko tváří migrácie poznáš?

³ Baluchová, 2014: Výzvy rozvojového dobrovoľníctva – vysielania slovenských dobrovoľníkov a dobrovoľníčok do rozvojových krajín

Od roku 2012 je teda rozvojové dobrovoľníctvo definované a využívané ako jeden z nástrojov ODA SR⁴. Na prelome rokov 2012 a 2013 bolo okamžite do programu zapojených desať organizácií (zväčša členov Ambrely) a do terénu bolo vyslaných štyridsať rozvojových dobrovoľníkov a dobrovoľníčok. Projekty boli finančne podporené zo schémy **SlovakAid**. Najviac dobrovoľníckych projektov bolo možné zaradiť do oblasti sociálneho rozvoja, sociálnej práce, zdravotnej starostlivosti a vzdelávania, pričom išlo o poskytovanie služieb lokálnej komunite, sprostredkovanie „know-how“ a odovzdávanie skúseností.

Odvtedy sa rozpočet na dobrovoľnícke vysielanie ustálil, kritériá výberu aj administratíva žiadostí sa zo strany donora MZVEZ SR prostredníctvom SlovakAid zjednodušila. Každoročne je vyhlásená výzva na predkladanie žiadostí o dotácie na vysielanie dobrovoľníkov a expertov-dobrovoľníkov v rámci ODASR, ktorej účelom je podpora dosahovania cieľov udržateľného rozvoja v tzv. rozvojových krajinách, konkrétne: znižovanie chudoby, pomoc pri transformácii spoločnosti, zvyšovanie vzdelanostnej úrovne a podobne. Hlavným cieľom dobrovoľníckej činnosti je podpora rozvojových intervencií SlovakAid v partnerských krajinách v zmysle aktuálne platnej strednodobej stratégie rozvojovej spolupráce SR na obdobie 2019 – 2023⁵, pričom nemožno zabudnúť na Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj. V roku 2019 bolo schválených⁶ dvadsaťštyri žiadostí siedmich organizácií (zväčša členov Ambrely) a vybraní ľudia boli vyslaní na misiu do trinástich nízkopríjmových krajín.

ADRA Slovensko ako líder vo vysielaní mladých do zahraničia

ADRA Slovensko⁷ je slovenská humanitárna a rozvojová organizácia, ktorá pôsobí v nízkopríjmových krajinách aj na Slovensku. Je súčasťou medzinárodnej siete ADRA (Adventist Development and Relief Agency) a v roku 2018 oslávila dvadsaťpäť rokov svojej činnosti. Svojimi zahraničnými partnermi z oblasti humanitárnej pomoci, rozvojovej spolupráce a globálneho dobrovoľníctva (práve pre kvalitnú predvýjazdovú prípravu a dobre fungujúce dobrovoľnícke cykly) je označovaná za jedného zo slovenských lídrov vo vysielaní mladých ľudí do nízkopríjmových krajín. ADRA Slovensko školí a vysielala slovenských dobrovoľníkov a dobrovoľníčky cez dva dobrovoľnícke programy – prvým je už spomínané vysielanie do programových krajín oficiálnej rozvojovej spolupráce SR cez program MZVEZ SR, ktorý administruje SlovakAid⁸; druhým je európska iniciatíva EU Aid Volunteers⁹. V tejto štúdii sa budeme venovať prvému z nich.

ADRA Slovensko vysielala mladých ľudí na „misiu“ tam, kde sú potrební – na základe dôslednej komunikácie medzi vysielajúcou a prijímajúcou organizáciou, ako aj na základe potrieb lokálnej komunity. Dobrovoľníci a dobrovoľníčky v teréne nerobia prácu, ktorú môže robiť miestny človek, ale mali by priniesť svoju expertízu, napríklad v oblasti IT, marketingu, komunikácie, projektového manažmentu, ľudských zdrojov

4 SAMRS, 2020: Vysielanie dobrovoľníkov a expertov-dobrovoľníkov do rozvojových krajín v rámci oficiálnej rozvojovej pomoci

5 SAMRS, 2019: Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce SR na roky 2019 – 2023

6 SAMRS, 2019: Zoznam žiadostí o dotáciu v rámci výzvy SAMRS/2019/D – vysielanie dobrovoľníkov a expertov do rozvojových krajín

7 ADRA Slovensko, 2020: O nás

8 SAMRS, 2020: Vysielanie dobrovoľníkov a expertov-dobrovoľníkov do rozvojových krajín v rámci oficiálnej rozvojovej pomoci

9 Európska komisia, 2020: EU Aid Volunteers

alebo vzdelávania, pričom nejde o nadradenosť, ale o princíp: nebrať prácu lokálnym ľuďom¹⁰. Popri tom sa učia v multikultúrnych prostrediach a skupinách novým zručnostiam, a sami tiež naberajú nové skúsenosti.

Za uplynulých šesť rokov bolo cez ADRA Slovensko vyslaných takmer tridsať rozvojových dobrovoľníkov a dobrovoľníčok.¹¹ Niektorí smerovali pomáhať obetiam tajfúnu na **Filipínach**, sociálne vylúčeným rodinám v **Keni**, začínajúcim aktivistom na **Ukrajine**, traumatizovaným ľuďom po vojne v Bosne a Hercegovine, vnútorne presídleným ženám v **Gruzínsku**, rómskym deťom rodičov – navrátilcov v **Albánsku** či utečeneckým komunitám v **Libanone**. Práve posledným trom dobrovoľníckym príkladom a projektom budeme v tejto publikácii venovať pozornosť.

Konkrétne dobrovoľnícke projekty a práca s migrujúcimi ľuďmi

Mladí ľudia, vyslaní do nízkopríjmových krajín organizáciou ADRA Slovensko, pôsobili na svojich „misiách“ šesť až dvanásť mesiacov, ide teda o dlhodobé rozvojové dobrovoľníctvo, na ktoré sa tento slovenský člen Ambrey zameriava.

Dobrovoľníčka Veronika Zimová pracovala v rokoch 2018 a 2019 v dvoch ročných cykloch pre hostiteľskú organizáciu **ADRA Albánsko**¹² v Tirane. Primárne sa starala o manažment a prípravu nových projektov. Vyrážala však s kolegami aj priamo za rómskymi deťmi do terénu a participovala na doučovacích hodinách a voľnočasových aktivitách pre vylúčené skupiny žiakov a žiačok. Za svoje pôsobenie získala na jeseň 2019 aj celoštátne ocenenie „SlovakAid dobrovoľníčka roka“.¹³

Dobrovoľník Martin Pavelka pôsobil dvanásť mesiacov v roku 2019 v osídlení Tserovani v gruzínskej organizácii **For Better Future**¹⁴, ktorá sa zameriava na podporu vnútorne presídlených osôb (IDPs), a to najmä tých najviac zraniteľných skupín – žien, detí a mladých ľudí. Celá Martinova hostiteľská organizácia bola založená práve týmito vnútorne presídlenými osobami a pod jej taktovkou funguje aj **sociálny podnik Ikorta**¹⁵, v ktorom dvanásť vnútorne presídlených žien vyrába tradičné emailové šperky. Emailová tvorba má v krajine silnú tradíciu a každoročný nárast turistov a turistiek v Gruzínsku tomu napomáha. Martin sa venoval rebrandingu, zvýšeniu viditeľnosti podniku, efektívnejšiemu marketingu a spusteniu internetového obchodu, ako aj prehlbovaniu spolupráce s lokálnymi podnikmi. Tiež mal ako mentor na starosti podporu zamestnateľnosti presídlenej komunity cez tému sociálneho podnikania. Keďže ho zaujíma aj ochrana životného prostredia, podarilo sa mu zaviesť recyklačný program vo verejných inštitúciách v osídlení.

Dobrovoľníčka Anna Hruboňová na prelome rokov 2019 a 2020 v hostiteľskej organizácii **ADRA Libanon**¹⁶ v Bejrúte pôsobila ako podporná sila vo vzdelávacom projekte pre deti sýrskych utečencov

¹⁰ Markovič Baluchová, 2018: Ako posilniť kapacity organizácií v manažmente humanitárneho dobrovoľníctva (rozhovor s riaditeľom ADRA Slovensko)

¹¹ ADRA Slovensko, 2019: Globálne dobrovoľníctvo

¹² ADRA Albania, 2020: About ADRA Albania

¹³ MZVEZ SR, 2019: V európskom hlavnom meste dobrovoľníctva Košice boli ocenení dobrovoľníci za roky 2018 a 2019

¹⁴ For Better Future, 2020: FBF news

¹⁵ Ikorta, 2019: About Ikorta

¹⁶ ADRA MENA, 2020: ADRA Lebanon

Dobrovoľníci a dobrovoľníčky navštevujú sýrske rodiny aj priamo v ich príbytkoch v rámci Bejrútu, aby si vedeli predstaviť ich životné podmienky, problémy a výzvy.

a utečieniek. Tiež sa veľa angažovala aj priamo v kancelárii – pomáhala písať projektové žiadosti na výzvy rôznych donorov, aby mohli naplno obnoviť vzdelávacie centrum. Zapojila sa aj do písania projektov v oblasti zabezpečenia bezpečnej vody a sanitácie, v ktorom je ADRA aktívna – najmä v údolí Bikáa na východe Libanonu. Pripravovala aj odborný kurz pre mladých ľudí z chudobnejších pomerov, ktorí mali problém nájsť si prácu či platiť za univerzitné vzdelanie. Implementáciu tohto projektu však pre predčasný odchod domov (v súvislosti s koronakrízou v marci 2020) už nevidela.

Migrujúci ľudia cieľovou skupinou dobrovoľníckych projektov

Všetci traja zo Slovenska vyslaní mladí ľudia pracovali vo veľmi rozmanitom, medzinárodnom tíme. Komunikácia s kolegami a kolegynami fungovala najmä vďaka naštudovaniu si a pochopeniu kontextu, z ktorého vychádzajú a v ktorom žijú. Rovnako dôležité bolo: nepodliehať zažitým normám a presvedčeniam, ale plne sa započúvať do toho, čo im miestni ľudia hovoria. Vďaka predvýjazdovej príprave, medzikultúrnej citlivosti a verbálnej i neverbálnej komunikácii mohli v nových komunitách úspešne vykonávať svoju dobrovoľnícku činnosť a budovať vzťahy – ako pracovné, tak aj osobné.

Hostiteľská organizácia Veroniky Zimovej, ADRA Albánsko, implementuje viacero projektov, ktorých spoločným menovateľom sú doučovacie hodiny pre deti s poruchami učenia, a to najmä zo sociálne znevýhodnených rodín rómskej menšiny. Doučovanie prebieha na partnerských školách, ale aj v komunitnom centre pri rómskom osídlení v meste Fushë-Krujë¹⁷. Veronika participovala na dokončení dôležitého projektu, nazvaného jednoducho „Integrácia po migrácii“¹⁸, ktorý sa týkal tzv. navrátilcov (z angličtiny „returnees“). „Ide o neúspešných žiadateľov o azyl rómskeho pôvodu, ktorí sa s rodinami museli vrátiť z Nemecka naspäť do Albánska. Teraz si opäť hľadajú ako menšina miesto vo väčšinovej spoločnosti a objavujú staronový domov. Mnohé deti sú vylúčené, nezačlenené do procesu vzdelávania, takže samotná doplnková výuka nestačí,“ vysvetľuje Veronika. Práve preto jej tím pracoval aj s rodičmi, a to najmä v oblasti osvetu, prevencie a pozitívnej výchovy, aby sa zvýšilo povedomie o potrebe vzdelania.

Dobrovoľník Martin Pavelka pracoval s presídlenými osobami¹⁹ (z angličtiny „Internally displaced persons – IDPs“), ktoré zo svojich domov museli utiecť pre gruzínsko-ruskú vojnu o región Južného Osetska v roku 2008. Hneď po tejto vojne dala gruzínska vláda vystavať niekoľko osídlení v pohraničných regiónoch, pričom najväčším je práve osídlenie Tserovani neďaleko Tbilisi, v ktorom žije cca 8000 etnických Gruzíncov a Gruzínok v dvoch tisíckach jednoduchých domov. Podľa Martina je v celej krajine stále silno cítiť dvestoročnú ruskú nadvládu, najmä následky pádu Sovietskeho zväzu a chaos s ním spojený. Po rozpade ZSSR v rokoch 1992 – 1994 v krajine prebiehala občianska vojna, zapríčinená štatútom Abcházska a Južného Osetska. Dodnes sa obe separatistické oblasti, podporované Ruskom, snažia o odtrhnutie od Gruzínska.

Je to však mimoriadne rozmanitá a multietnická krajina, potreby ľudí sa tu preto rôznia. Medzi hlavné témy podľa Martina patria: integrácia marginalizovaných skupín, podpora zamestnanosti v regiónoch a podpora rurálneho hospodárstva. „V Gruzínsku je mnoho dobrovoľníkov a dobrovoľníčok, a to najmä vďaka programu Európskej dobrovoľníckej služby a americkému Peace Corps programu. Do rozvojovej spolupráce s Gruzínskom sa investovali veľké peniaze. Pokiaľ sa však majú diať ďalšie zmeny, iniciatíva musí prísť zo strany štátu, no to sa veľmi nedeje. Za kľúčové teda považujem podporu rozvoja dobrej správy vecí verejných a občianskeho aktivizmu,“ objasňuje situáciu v krajine slovenský dobrovoľník.

V rámci projektov ADRA Libanon pracovala dobrovoľníčka Anna Hruboňová prevažne s deťmi sýrskych utečencov a utečieniek.²⁰ „Z Libanonu do Sýrie dovidíte doslova cez kopec, práve preto v tomto susednom štáte žije približne jeden milión sýrskych utečencov a utečieniek. Vzhľadom na počet pôvodného obyvateľstva je to obrovské číslo,“ vysvetľuje Anna. Táto malá blízkovýchodná krajina, ktorá si sama v minulosti prešla občianskou vojnou a konfliktom s Izraelom, má pritom iba 6,8 milióna obyvateľov. Ešte pred nástupom koronakrízy prežívala politickú, finančnú aj utečeneckú krízu zároveň.

Okrem medzikultúrnej citlivosti, empatie, ale aj asertívnosti bolo pre Annu dôležité dobre poznať regionálny kontext. Je tiež nutné navštevovať rodiny klientov a klientok aj doma, aby si človek vedel predstaviť ich životné podmienky. Organizácia ADRA je v okolí známa svojím vzdelávacím centrom, pomáhajúcim najmä deťom, ktoré v škole zaostávajú a ťažko sa integrujú do vzdelávacieho systému. „U sýrskych

17 Markovič Baluchová, 2019: Doučovanie detí z vylúčených komunit jadrom dobrovoľníckych projektov v Albánsku (rozhovor)

18 ADRA Albania, 2019: Integration after migration

19 Markovič Baluchová, 2019: Zlepšovať aktivity sociálneho podniku i vzdelávať znevýhodnenú mládež v rámci dobrovoľníckeho pobytu v Gruzínsku (rozhovor)

20 Markovič Baluchová, 2020: Dobrovoľnícky pobyt v Libanone predčasne ukončila koronakríza (Rozhovor s Annou Hruboňovou)

detí je to častý problém, keďže kvôli vojne a životu na úteku boli dlho bez vzdelávania, vymeškali niekoľko ročníkov a stratili študijné návyky. Život v chudobe túto situáciu len zhoršuje,“ vysvetľuje Anna Hruboňová. V centre organizácie ADRA Libanon mali tieto deti vytvorené bezpečné a príjemné študijné prostredie, a napriek prežitým traumám, súvisiacich s vojnou a útekmi z domoviny, sa vedeli (ako iné deti) tešiť z maličkostí.

Od dobrovoľníckeho pobytu k práci v rozvojovom sektore

Rozvojoví dobrovoľníci a dobrovoľníčky neprinášajú svojím príchodom a pobytom do nízkopríjmovej krajiny finančnú pomoc. Ich možnosti sú samy osebe obmedzené – pokiaľ ide o časový horizont pôsobenia a implementáciu aktivít, systémové riešenia problémov, prebratie zodpovednosti za konkrétnu „misiu“ a aktivity v danej postkonfliktnej oblasti. Dôležitý a dôveryhodný je však okrem rozhodnutia a expertízy aj „symbolický“ a sociálny kapitál dobrovoľníkov a dobrovoľníčok. Spolu s vysielajúcimi i prijímateľskými organizáciami totiž reprezentujú svoju vlastnú (priamu alebo nepriamu) úlohu – prispieť k naplneniu Globálnych cieľov a ukončeniu globálnej chudoby, často nadväzujúcej na ľuďmi zapríčinené konflikty a následné humanitárne krízy, ktoré držia milióny ľudí nespravodlivo v núdzi.²¹ Neraz neostane pri snahe – napíňať Agendu 2030²² – iba počas dobrovoľníckeho pobytu. Všetci traja mladí ľudia, vyslaní do zahraničia organizáciou ADRA Slovensko, totiž ostávajú v rozvojovom sektore a dokonca teraz sami pripravujú či koordinujú ďalších dobrovoľníkov a dobrovoľníčky.

Veronika Zimová po návrate zo svojho dobrovoľníckeho pobytu zotráva v mimovládnom sektore. Pracuje ako projektová manažérka v ADRA Slovensko a má na starosti práve projekty humanitárneho dobrovoľníctva cez EU Aid Volunteers a rozvojového dobrovoľníctva cez program SlovakAid.

Martin Pavelka už počas pôsobenia v gruzínskom osídlení Tserovani pochopil, že aj naďalej chce pôsobiť vo sfére medzinárodného rozvoja. Po absolvovaní ročného pobytu cez program SlovakAid sa začal zaujímať o európsku a o niečo viac robustnejšiu iniciatívu [EU Aid Volunteers](#)²³. Tá umožňuje vyslaným ľuďom stráviť rok v humanitárnom kontexte, čo bola pre neho ďalšia veľká príležitosť a nová skúsenosť. Na jeseň 2019 bol teda vyslaný ako senior koordinátor dobrovoľníkov a dobrovoľníčok do Turecka. Má na starosti päťdesiat miestnych dobrovoľníkov a dobrovoľníčok v organizácii [Small Projects Istanbul](#), ktorá poskytuje poradenstvo a pracuje priamo so sýrskymi utečeneckými komunitami v Istanbule.

Anna Hruboňová si (rovnako ako Veronika či Martin) profesijne splnila túžbu nahliadnúť do sveta humanitárnej a rozvojovej práce, naučila sa, ako prakticky fungujú neziskovky v zahraničí aj ako sa pripravujú a adaptujú projekty. Momentálne pracuje ako projektová asistentka v ADRA Slovensko. Celý pobyt v nej vzbudil zvedavosť prebádať túto prácu viac do hĺbky. Je otvorená myšlienke, že by takto vycestovala znova, keď sa situácia s globálnou pandémiou koronavírusu trochu upokojí. Zatiaľ ju čakajú povinné ponávratové aktivity z pobytu – v podobe mediálnych výstupov a online vzdelávacích prednášok. Laická verejnosť by mala mať lepšie povedomie o dôležitosti dobrovoľníctva podporovaného zo štátneho rozpočtu SR, ako aj o úspechoch mladých Slovákov a Sloveniek za hranicami EÚ.

21 Markovič Baluchová, 2019: Poznať motivácie dobrovoľníkov a dobrovoľníčok pred odchodom na misiu

22 Štatistický úrad SR, 2019: Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj

23 Európska komisia, 2020: EU Aid Volunteers

Tím ADRA Albánsko spolu s dobrovoľníčkou Veronikou realizuje voľnočasové a doučovacie aktivity pre deti v komunitnom centre vo Frushe Kruje

Záver: Vyslaní mladí ľudia zo Slovenska ako tváre migrácie

Veroniku, Martina a Annu možno považovať za potrebných ambasádorov zmeny – hľadané tváre migrácie v rámci kampane Tváre migrácie²⁴ Platformy rozvojových organizácií **Ambrela**, ktorou sa snažíme verejnosti vysvetliť tému migrácie cez optiku Globálnych cieľov.

Všetci traja mladí ľudia, vyslaní na dobrovoľnícku „misiu“ do zahraničia cez ADRA Slovensko, si všimli, že mnoho spoluobčanov a spoluobčianok okolo nich (nielen na Slovensku) používa slovo migrant ako nadávku. Pojmy²⁵ sa pritom miešajú s dojmami, málokto vie uviesť rozdiel medzi migrantom a utečencom (po anglicky „refugee“), takže nemožno čakať ani rozlišovanie v ďalších kategóriách ako: žiadateľ o azyl („asylum seeker“) a neskôr azylant, vnútorne vysídlená osoba („IDP“) či navrátiliec („returnee“). So všetkými týmito zraniteľnými skupinami ľudí však pracovali traja ľudia zo Slovenska, ktorí doma šíria osvetu, bojujú s predsudkami i stereotypným zobrazovaním – snažia sa cez osobnú skúsenosť a zažité príbehy poopraviť verejnú mienku o fenoméne migrácie ako o niečom negatívnom.

24 Ambrela, 2019: Kolko tváří migrácie poznáš?

25 Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2019: Základné pojmy v oblasti migrácie a integrácie cudzincov

Migrant zväčša dobrovoľne prekračuje hranice vlastného štátu kvôli práci, štúdiu či dobrovoľníctvu (ako pred časom Veronika, Martin a Anna). Utečenci a utečenky z domova utekajú pred vojnou, stratou slobody, inak by im hrozila smrť, mučenie, väzenie (ako klientom a klientkam Anny v Libanone). Práve dobrovoľníčka Anna si všimla, že do debaty o migrácii sa často vnáša značná dávka rasizmu: „Keď Afričania prídu do Európy, sú to ‚zlí migranti‘, keď Európania prídu žiť do Afriky, sú to ‚cool expatrianti‘.“ Dodáva, že aj v Libanone to funguje podobne, tiež tam cudzincov a cudzinky rozdeľujú do troch kategórií. „Prvou sú ‚refugees‘, utekajúci pred vojnou v Sýrii; druhou sú ‚migrants‘, ktorí do Libanonu prišli s vidinou lepšieho zárobku z chudobnejších krajín; tretou sú ‚expats‘. To sme my (Európania a Američania), ktorí sme prišli tiež za prácou, no nik nám do migrantov nadávať nebude,“ vysvetľuje slovenská dobrovoľníčka.

Dôvod²⁶ antiimigračných nálad vidí Anna i v tom, že reforma slovenského vzdelávacieho systému prebieha len veľmi pomaly: „Chýba hlbší dôraz na tréning kritického myslenia, prácu s informáciami a mediálnu gramotnosť. Som preto rada, že na Slovensku funguje zopár mimovládok (ako práve Ambrela so svojimi členmi), ktoré sa na školách venujú globálnemu vzdelávaniu a menia situáciu k lepšiemu.“ Veronika s Martinom dodávajú, že popri občianskej spoločnosti by mali aj médiá a vzdelávacie inštitúcie niesť zodpovednosť za podávanie neskreslených a objektívnych informácií k téme migrácie. Bez osvety a vzdelávania zmena v smere búrania mýtov a predsudkov o migrácii podľa nich nastane len veľmi ťažko a pomaly.

V posledných rokoch sa vďaka cestovaniu, dobrovoľníckym a študijným pobytom, ako aj globalizácii veľa zmenilo i v našom regióne.²⁷ „Napríklad starí rodičia sa cez zážitky svojich vnukov a vnučiek pomaly oboznamujú s témou rozmanitosti, inakosti, citlivosti voči iným kultúram,“ uvádza slovenský dobrovoľník Martin Pavelka. Nielen on si praje, aby globálna pandémia koronavírusu tento dobre naštartovaný prerod nespomalila.

26 Markovič Baluchová, 2020: Dobrovoľnícky pobyt v Libanone predčasne ukončila koronakríza (Rozhovor s Annou Hruboňovou)

27 Markovič Baluchová, 2020: V multikultúrnej tureckej metropole život stíchol, no nezastal (Rozhovor s dobrovoľníkom Martinom Pavelkom)

Literatúra a použité zdroje

---

1. ADRA Slovensko, 2020: O nás, <https://www.adra.sk/o-nas/>
2. ADRA Slovensko, 2019: Vysielanie humanitárnych dobrovoľníkov a dobrovoľníčok cez projekt HVA, https://www.adra.sk/hva_vysielanie_dobrovolnikov/
3. ADRA Slovensko, 2019: Globálne dobrovoľníctvo, https://www.adra.sk/globalne_dobrovolnictvo/
4. ADRA Albania, 2019: Integration after migration, <https://adraalbania.org/past-projects/integration-after-migration/>
5. ADRA Albania, 2020: About ADRA Albania, <https://adraalbania.org/adra-albania/>
6. ADRA MENA, 2020: ADRA Lebanon, <http://adramena.org/office/lebanon/>
7. Ambrela, 2019: Koľko tvárí migrácie poznáš? (O kampani „Tváre migrácie“), <https://ambrela.org/kampane/tvare-migracie>
8. Baluchová, B., 2014: Výzvy rozvojového dobrovoľníctva – vysielania slovenských dobrovoľníkov a dobrovoľníčok do rozvojových krajín; In: Zborník z Medzinárodnej vedeckej konferencie Rozvoj a demokracia: Rozvojové ekosystémy vo V4: Príležitosti na spoluprácu mimovládnych organizácií a firiem po miléniových cieľoch, Nadácia Pontis, Bratislava, 2014, bit.ly/vyzvy_rozvojoveho_dobrovolnictva
9. European commission, 2020: EU Aid Volunteers, https://ec.europa.eu/echo/what/humanitarian-aid/eu-aid-volunteers_en
10. For Better Future, 2020: FBF news, <https://www.yfbf.org/>
11. Ikorta, 2019: About Ikorta, <https://www.ikorta.com/about.html>
12. Markovič Baluchová, B., 2020: Dobrovoľnícky pobyt v Libanone predčasne ukončila koronakríza (Rozhovor s Annou Hruboňovou), <https://mediaaboutdevelopment.wordpress.com/2020/05/09/dobrovolnicka-anna-hrubonova-tvarou-migracie/>
13. Markovič Baluchová, B., 2020: V multikultúrnej tureckej metropole život stíchol, no nezastal (Rozhovor s dobrovoľníkom Martinom Pavelkom), <https://mediaaboutdevelopment.wordpress.com/2020/05/04/dobrovolnik-martin-pavelka-tvarou-migracie/>
14. Markovič Baluchová, B., 2019: Zlepšovať aktivity sociálneho podniku i vzdelávať znevýhodnenú mládež v rámci dobrovoľníckeho pobytu v Gruzínsku (rozhovor), <https://mediaaboutdevelopment.wordpress.com/2019/05/19/zlepsovat-aktivity-socialneho-podniku-i-vzdelavat-znevychodnenu-mladez-v-ramci-dobrovolnickeho-pobytu-v-gruzinsku-rozhovor/>
15. Markovič Baluchová, B., 2019: Poznať motivácie dobrovoľníkov a dobrovoľníčok pred odchodom na misiu, <https://mediaaboutdevelopment.wordpress.com/2019/01/20/poznat-motivacie-dobrovolnikov-pred-odchodom-na-misiu/>

16. Markovič Baluchová, B., 2019: Doučovanie detí z vylúčených komunití jadrom dobrovoľníckych projektov v Albánsku (rozhovor), <https://mediaaboutdevelopment.wordpress.com/2019/01/17/doucovanie-deti-z-vylucenych-komunit-jadrom-dobrovolnickych-projektov-v-albansku-rozhovor/>
17. Markovič Baluchová, B., 2018: Ako posilniť kapacity organizácií v manažmente humanitárneho dobrovoľníctva (rozhovor s riaditeľom ADRA Slovensko), <https://www.prohuman.sk/rozvojova-pomoc/ako-posilnit-kapacity-organizacii-v-manazmente-humanitarneho-dobrovoln%C3%ADctva>
18. Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2019: Základné pojmy v oblasti migrácie a integrácie cudzincov, <https://www.iom.sk/sk/pre-media/zakladne-pojmy-o-migracii.html>
19. MZVEZ SR, 2019: V európskom hlavnom meste dobrovoľníctva Košice boli ocenení dobrovoľníci za roky 2018 a 2019, https://www.mzv.sk/podnikajme_v_zahranici/detail/-/asset_publisher/885ROfbYvAGI/content/v-europskom-hlavnom-meste-dobrovolnictva-kosice-boli-oceneni-dobrovolnici-za-roky-2018-a-2019
20. SAMRS, 2020: Vysielanie dobrovoľníkov a expertov-dobrovoľníkov do rozvojových krajín v rámci oficiálnej rozvojovej pomoci, <https://www.slovakaid.sk/sk/ako-pomahame/vysielanie-dobrovolnikov>
21. SAMRS, 2019: Zoznam žiadostí o dotáciu v rámci výzvy SAMRS/2019/D – vysielanie dobrovoľníkov a expertov do rozvojových krajín, <http://www.slovakaid.sk/sk/novinky/958-schvalene-ziadosti-vysielanie>
22. SAMRS, 2019: Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce SR na roky 2019 – 2023, https://www.slovakaid.sk/sites/default/files/strednodoba_strategia_rozvojovej_spoluprace_sr_2019-2023.pdf
23. Small Projects Istanbul, 2020: About us, https://www.smallprojectsistanbul.org/about_us/
24. Štatistický úrad SR, 2019: Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj, <https://agenda2030.statistics.sk/Agenda2030/>
25. UNV, 2018: Current Estimates and Next Steps – The scope and scale of global volunteering, Background research for the 2018 State of the World's Volunteerism Report: The thread that binds, <https://www.unv.org/sites/default/files/The%20Scope%20and%20Scale%20SWVR2018%20final.pdf>

Ambrella

Platforma rozvojových organizácií – Ambrella

Miletičova 7, 821 08 Bratislava

e-mail: info@ambrella.org

www.ambrella.org

Tento projekt je financovaný
z prostriedkov Európskej únie

Tento dokument vznikol za finančnej podpory Európskej únie. Za obsah tohto dokumentu zodpovedá výlučne Platforma rozvojových organizácií – Ambrella a za žiadnych okolností ho nemožno považovať za názor Európskej únie.

Dokument je publikovaný v rámci projektu „SDGs and Migration – Multipliers and Journalists Addressing Decision Makers and Citizens in the EU“, ktorý sa realizuje vďaka programu Európskej únie pre vzdelávanie a zvyšovanie povedomia (Development Education and Awareness Raising – DEAR) a v rámci projektu „Budovanie riadiacich, koordinačných a implementačných kapacít aktérov v oblasti rozvojovej spolupráce, podporeného z prostriedkov SlovakAid“.